

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ BİNGÖL ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Bingol University
The Journal of Bingol Studies

Cilt/Volume: 5 Sayı/Issue: 1

GÜZ 2018

Onursal Editör / Honorary Editor

Prof.Dr. İbrahim ÇAPAK

Editör / Editor

Dr. Öğr. Üyesi Ömer TOKUŞ, Dr. Öğr. Üyesi Nevzat KELEŞ
Dr. Öğr. Üyesi İsmail NARİN, Dr. Öğr. Üyesi Mahmut GİDER

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Responsible Editor

Müslüm AYYILDIZ

Tanıtım ve Halkla İlişkiler Müdürü / Advertising and Public Relations Manager

M. Emin YETİŞİR

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof.Dr. Abdullah BAYRAM (Nişantaşı Ünv.), Prof.Dr. Hüseyin Hüsnü GÜNDÜZ (İstanbul Yeni Yüzyıl Ünv.),
Prof.Dr. İbrahim ÇAPAK (İstanbul Ünv./ Bingöl Ünv.), Prof.Dr. Mehmet BARCA (Ankara Sosyal Bilimler Ünv.),
Prof.Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ (İstanbul Ünv.), Prof. Dr. Kazım YOLDAŞ (Uludağ Ünv.),
Doç. Dr. Abdullah AYDIN (Kastamonu Ünv.), Doç.Dr. Abdulmuttalip ARPA (İstanbul Sabahattin Zaim Ünv.),
Doç. Dr. Abdullah DUMAN (Van Yüzüncü Yıl Ünv.) Dr. Öğr. Üyesi Abdulhakim BEKİ (İstanbul Ünv.),
Dr. Öğr. Üyesi Bilal BAĞIŞ (Bingöl Ünv.), Dr. Öğr. Üyesi İsmail NARİN (Bingöl Ünv.),
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa GÜNERİGÖK (Muş Alparslan Ünv.) Dr. Öğr. Üyesi Ömer TOKUŞ (Bingöl Ünv.),
Dr. Adil BOR (DİB Haseki Eğitim Merkezi).

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof.Dr. Abdullah ÇELİK (Harran Ünv.), Prof.Dr. Abdullah DİKEN (Konya Necmettin Erbakan Ünv.),
Prof.Dr. Ahmet GÜRBÜZ (Bingöl Ünv.), Prof.Dr. Cemalettin ERDEMÇİ (Siirt Ünv.), Prof.Dr. Eşref TAŞ (Siirt Ünv.),
Prof.Dr. Gıyasettin ARSLAN (Fırat Ünv.), Prof.Dr. H. İbrahim BULUT (İstanbul Ünv.), Prof.Dr. Hikmet TAN (Bingöl Ünv.),
Prof.Dr. Hüseyin HANSU (İstanbul Ünv.), Prof.Dr. İbrahim ÇAPAK (İstanbul Ünv./ Bingöl Ünv.),
Prof.Dr. Mehmet BARCA (Ankara Sosyal Bilimler Ünv.), Prof.Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ (İstanbul Ünv.),
Prof.Dr. Muhsin HALİS (Sakarya Ünv.), Prof.Dr. Nazım HASIRCI (Dicle Ünv.), Prof.Dr. Orhan BAŞARAN (Bingöl Ünv.),
Prof.Dr. Ramazan SOLMAZ (Bingöl Ünv.), Prof.Dr. Sahip BEROJE (Van Yüzüncü Yıl Ünv.),
Prof.Dr. Yılmaz BİNGÖL (Yıldırım Beyazıt Ünv.), Prof. Dr. Kazım YOLDAŞ (Uludağ Ünv.),
Prof.Dr. Abdullah TAŞKESEN (Bingöl Ünv.), Prof. Dr. Nusrettin BOLELLİ (Bingöl Ünv.),
Doç. Dr. Abdullah AYDIN (Kastamonu Ünv.), Doç.Dr. Abdulhakim KOÇIN (TBMM),
Doç.Dr. Abdulsasır SÜT (Bingöl Ünv.), Doç.Dr. Enver ARPA (Ankara Sosyal Bilimler Ünv.),
Doç.Dr. Metin YIĞIT (Dicle Ünv.), Doç.Dr. Mustafa AGÂH (Bingöl Ünv.),
Doç. Dr. Vehbi TÜREL (Bingöl Ünv.), Doç. Dr. Abdülaziz KARDAŞ, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KAYINTU (Bingöl Ünv.),
Dr. Öğr. Üyesi Bilal BAĞIŞ (Bingöl Ünv.), Dr. Öğr. Üyesi İsmail NARİN (Bingöl Ünv.),
Dr. Öğr. Üyesi Muhittin ÖZDEMİR (Bingöl Ünv.), Dr. Öğr. Üyesi Ömer TOKUŞ (Bingöl Ünv.),
Dr. Öğr. Üyesi Sezayi KÜÇÜK (Sakarya Ünv.), Dr. Öğr. Üyesi Nevzat KELEŞ (Bingöl Ünv.),
Abdullah DEMİR (Bingöl Ünv.).

Bingöl Araştırmaları Dergisi, yılda iki sayı olarak yayımlanan ulusal hakemli bir dergidir. Yazılarının bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bingöl Araştırmaları Dergisi, SOBIAD, İdealonline, Google Scholar ve İSAM veri tabanları tarafından taranmaktadır. Bu dergi, Bingöl Üniversitesi Bingöl Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezinin ilmi katkısı ve Bingöl Belediye Başkanlığının desteğiyle yayımlanmaktadır.

ISSN: 1309-369X

Dizgi ve İÇdüzen: Ankara Dizgi Evi

Baskı: TDV Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi

Basım: Güz 2018

e-posta: bingolarastirmalari@gmail.com

SAYI HAKEMLERİ / REFEREE BOARD OF THIS ISSUE

Prof. Dr. Orhan BAŞARAN	Bingöl Üniversitesi
Doç. Dr. Hamza ALTIN	Bingöl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim TOSUN	Munzur Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin BARS	Bingöl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Kadir TUĞ	Bingöl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut GİDER	Bingöl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Naim DÖNER	Bingöl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ülkü ÇALIŞKAN	Trakya Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba ERAY BIBER	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi, Ebru ÇOBAN	Bingöl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ELALDI	Bingöl Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed ÇETKİN	Bingöl Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

TAKDİM/ Yaşar BARAKAZİ	5
EDİTÖRDEN/ Ömer TOKUŞ	7
Mahmut GİDER	
KİĞİLİ ŞEYH SELİM EFENDİ'NİN DÜNYA ALGISİ	9
Mehmet Şirin AYIŞ	
BİNGÖL HALİDİ ŞEYHLERİNİN OSMANLI RUS SAVAŞI İLE BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA GÖSTERDİKLERİ YARARLILIKLAR	29
Yılmaz IRMAK	
BİNGÖL HALK HEKİMLİĞİ	49
Faruk KAYMA-Nurullah ESENDEMİR	
BİNGÖL YÖRESİNDEN DERLENEN MASALLARIN ÇOCUK EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	75
Erol YILMAZ	
BİNGÖL'DE YEREL GAZETECİLİĞİN 70 YILLIK TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ	93
Uğur AVA	
KİTAP TANITIMI	109

TAKDİM

Saygıdeğer Okurlar,

Bingöl, farklı kimliklerden insanların huzur ve güven içerisinde yaşadığı şehirlerimizden biridir. Farklılıkların renkliliğe dönüşerek huzurla özdeşleştiği böyle bir muhitin folklor, tarih vb. alanlarıyla alakalı yapılan çalışmalar, büyük bir değer kesp ettiği için artarak devam etmelidir. Zira ihtiyaç duyulan hassasiyet ortaya konulmadığı takdirde, şehrin birçok kültür hazinesi unutulmaya yüz tutar. Bu hususta Üniversitemizle birlikte ortak proje ve akademik çalışmaları arttırma çabası içerisinde olup mevcut kültürel mirasa yeni katkı sağlayarak Bingöl'e karşı vicdanî ve tarihî mesuliyetimizi yerine getirme uğraşı içerisindeyiz. Özellikle *Bingöl Araştırmaları Dergisi*'nin yaptığı çalışmalar aracılığıyla şehrimizle alakalı bilgi hazinemizin gittikçe artmakta olduğuna şahit olmaktayız. Bu durum, ilgili çalışmalara yoğunlaşma konusunda şevkimizi daha da arttırmaktadır. Bu cümleden *Bingöl Araştırmaları Dergisi*'nin 9. sayısını sizlere takdim etmenin mutluluğu içerisindeyim. Dergimizin bu sayısı, şehrimizim folklor, edebiyat, eğitim, basın tarihi vb. konularıyla alakalı kıymetli araştırma makalelerini ihtiva etmektedir.

Değerli vakitlerini ayırıp büyük emeklerle şehrimize dair literatürün oluşmasına ve çoğalmasına katkı sunan pek muhterem makale yazarlarına Bingöl halkı adına teşekkür ediyorum. Öte yandan bu değerli çalışmanın öncülüğünü yapan *Bingöl Araştırmaları Dergisi*'nin Onursal Editörü Bingöl Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. İbrahim ÇAPAK Bey'e ve dergi editörü kardeşlerime de şükranlarımı sunuyorum.

Yücel BARAKAZİ
Bingöl Belediye Başkanı

EDİTÖRDEN

Muhterem Okurlar,

Bingöl Araştırmaları Dergisi'nin 2018 Güz dönemine ait yeni sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duymaktayız.

Yayın hayatına 2014 yılında başlayan dergimiz bahar ve güz dönemi olmak üzere yılda iki sayı ile düzenli olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Dergimiz, Bingöl'ün siyasi, sosyal, ekonomik, sağlık ve kültürel hayatının farklı yönlerine dair araştırmaları toplamayı, derlemeyi ve yayınlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, Bingöl ve çevresine dair oluşumuna vesile olduğu bilimsel ve akademik bilgi birikimini, üniversiteler, kütüphaneler ve internet yoluyla bütün dünyanın ilgisine sunmaktadır. Bundan sonraki süreçte DergiPark üzerinden yayın hayatını devam ettirecek olan dergimiz, İdealonline ve İSAM gibi veri tabalarında taranmaya başlamış olup Akademik Araştırmalar İndeksi'nde (ACAR İNDEKS) taranmak üzere müracaatını yapmıştır.

Dergimizin bu sayısında "*Kiğılı Şeyh Selim Efendi'nin Dünya Algısı*", "*Bingöl Halidî Şeyhlerinin Osmanlı Rus Savaşı ile Birinci Dünya Savaşı'nda Gösterdikleri Yararlılıklar*", "*Bingöl Halk Hekimliği*", "*Bingöl Yöresinden Derlenen Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi*", "*Bingöl'de Yerel Gazeteciliğin 70 Yıllık Tarihine Genel Bir Bakış*" konu başlıklarıyla beş makaleye ve bir de kitap tanıtımına yer verilmiştir.

Makaleleriyle dergimizin bu sayısına katkı sunan yazarlarımıza ve bu makalelerin okunup değerlendirilmesinde emek sarf eden hakemlerimize teşekkür ediyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Ömer TOKUŞ

BİNGÖL'DE YEREL GAZETECİLİĞİN 70 YILLIK TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ

Erol YILMAZ

Özet

Bingöl'deki yerel gazetecilik, yaklaşık 70 yıllık geçmişe sahiptir. Bu bağlamda yerel gazeteler gerek kentin tarihi gerekse yayımlandıkları dönem hakkında önemli bilgiler vermektedir.

1936 yılında il olan Bingöl'de yerel gazetecilik, Bingöl gazetesinin 1948'de açılmasıyla başlamıştır. Bunu; Murat (1954), Demokrat Bingöl (1957), Sonsöz (1959), Özgürlük (1961), Doğu (1961), İkbâl (1962), Hakses (1971) gazeteleri izlemiştir. Yine o yıllarda iki ilçede Solhan'ın Sesi ve Kiğı'nın Sesi adlı gazeteler yayımlanmıştır.

Günümüzde ise en eski gazete olan Bingöl gazetesinin yanı sıra Bingölün Sesi (2003), Bingöl Kent Haber (2005), Bingöl Olay (2007), Bingöl Haber 12 (2008), Bingöl Online (2012), Çabakçur (2014), Bingöl Sürmanşet (2014) ve Ajans 12 (2015) gazeteleri günlük olarak yayımlanmaktadır. Ayrıca, ilçelerde ise haftalık olarak yayımlanan toplam 7 gazete bulunmaktadır. Bu çalışmada Bingöl'deki yerel gazetecilik faaliyetlerinin tarihsel süreci hakkında genel bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bingöl, Yerel Gazetecilik, Bingöl Gazetesi, Sonsöz, Bingöl Online.

AN OVERVIEW OF THE 70 YEARS OF LOCAL JOURNALISM IN BİNGÖL

Abstract

Local journalism in Bingöl has a history of nearly 70 years. In this context, local newspapers provide important information about the history of the city and the period in which they are published.

In 1936, the local journalism in Bingöl started with the opening of Bingöl newspaper in 1948. This is followed by Murat (1954), Demokrat Bingöl (1957), Sonsöz (1959), Freedom (1961), East (1961), Iqbal (1962), Hakses (1971) newspapers. Again in those two years, the two voice stations Solhan's Voice and the sound of Kigi Kinin were published.

Today, the oldest newspaper, Bingöl newspaper, as well as Bingölün Sesi (2003), Bingöl Kent Haber (2005), Bingöl Olay (2007), Bingöl Haber 12 (2008), Bingöl Online (2012), Çabakçur (2014), Bingöl Sürmanşet (2014) and Ajans 12 (2015) are published daily. In addition, there are 7 newspapers published weekly in the districts. In this study, a general evaluation will be made on the historical process of local journalism activities in Bingöl.

Key Words: Bingöl, Local Press, Bingöl Newspaper, Sonsoz, Bingöl Online

* Bingöl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

Giriş

İnsanoğlunun haber alma ve vermeye duyduğu ilgi, ilk Çağlardan beri yaşamın parçası olmuştur. Eski Çağ medeniyetlerinde günlük olaylar, tablet ve levhalara işlenerek ya da tellallarca insanlara duyurulmuştur. Bu yolda yazının bulunması ile kâğıdın ve matbaanın icadı önemli adımlar olmuştur. Büyük medeniyetlerin temelini oluşturan yazı, muhtemelen yazı öncesi devirlerde sözlü olarak yapılan haber alışverişinin dokümana işlenmesine de yol açmıştır. Basın-yayın unsurlarının tarihsel süreçteki gelişimi, el yazması kitaplar, haber mektupları ve ilk muayyen yayınlar hâlinde gerçekleşmiştir¹.

Osmanlının son devri ile Cumhuriyet'in ilk dönemleri Türkiye'sinde de yoğun bir şekilde birçok kentte yerel gazeteler yayımlanmaya başlamıştır². Cumhuriyet'in ilânından yaklaşık 13 yıl sonra vilayet yapılan Bingöl'de yerel gazetecilik ile tanışma, 1948 yılı itibari ile gerçekleşmiş ve 1960'lı yıllara kadar hızlı bir ivme kazanarak birçok gazetenin yayın hayatına başlamasıyla devam etmiştir. Bu süreç 1970'lerde de sürmüştür. Öte yandan o dönemin günümüzle kıyaslanmayacak derecedeki teknolojik imkânsızlıklarına rağmen bazı ilçelerde bile gazete çıkartılmıştır³.

Bingöl'deki yerel gazetecilik, kentin en eski gazetesinin yanı sıra 2000'li yıllardan itibaren yayın hayatına katılan gazetelerin günlük olarak yayımlanmasıyla devam etmektedir. Kent merkezinde günlük olarak yayını sürdüren 9 gazete bulunurken, ilçelerde haftalık olarak yayın yapan gazete sayısı ise 7'dir. Toplamda 16 gazetenin yayın yaptığı Bingöl'de yerel gazetelerin sayısı, kent tarihinin en zirve noktasına ulaşmıştır.

1. Geçmişten Günümüze Bingöl'deki Yerel Gazetelere Kısa Bir Bakış

Bingöl, 1936 yılında vilayet statüsüne kavuşmuştur. 1945 yılında ise il merkezi konumundaki Çabakçur ismi, Bingöl olarak değiştirilmiştir⁴. Kentteki yerel gazetecilik 1948 yılında Bingöl gazetesinin çıkartılmasıyla başlamıştır. Ardından 1954'de Murat gazetesi, 1957'de Demokrat Bingöl gazetesi, 1959'da Sonsöz gazetesi, 1961'de Özgürlük gazetesi ile Doğu gazetesi, 1962'de İkbâl gazetesi, 1971'de Hakses gazetesi yayın hayatına girmiştir. Bu

1 Hamza Altın, *II. Meşrutiyet Devri Osmanlı Mizah Basını*, Ankara 2014, s.13-14.

2 Enver Behnan Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönü İle Basın*, Ankara 1971, s. 220.

3 Erol Yılmaz, *Bingöl Basın Tarihi (1948-2017)*, Bingöl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Bingöl 2017, s. 15-16.

4 Bingöl Valiliği, *Cumhuriyetin 50. Yılında Bingöl 1973 İl Yılığ*, Pars Matbaacılık, Ankara 1973, s. 5.

gazetelerden sadece Bingöl gazetesi, yayın hayatını günümüzde sürdürmüştür⁵.

Dokuz yerel gazetenin hâlen günlük olarak yayımlandığı Bingöl'de 1948 yılında kurulan Bingöl gazetesinin yanı sıra 2003'te kurulan Bingölün Sesi gazetesi, 2005'te kurulan Bingöl Kent Haber gazetesi, 2007'de kurulan Bingöl Olay gazetesi, 2008'de kurulan Bingöl Haber 12 gazetesi, 2012'de kurulan Bingöl Online gazetesi, 2014'te kurulan Çabakçur gazetesi ile Bingöl Sürmanşet gazetesi, 2015'te kurulan Ajans 12 gazetesi gazeteleri yayın hayatına başlamış ve hâlen yayımlanmaktadır⁶.

İlçelerde ise 1960'lı yıllarda Solhan'da Solhan'ın Sesi⁷ ile 1970'li yıllarda Kiğı'da Kiğı'nın Sesi adlı gazeteler yayımlanmıştır⁸. Günümüzde Genç, Karlıova, Kiğı ve Solhan ilçelerinde haftalık olarak yayımlanan 7 gazete bulunmaktadır. Bunlar: Genç'te 2010'da kurulan Genç gazetesi ile Genç Ekspres gazetesi, 2016'da kurulan Genç Havadis gazetesi; Karlıova'da 2010'da kurulan Karlıova Kuzeyin Sesi gazetesi; Kiğı'da 2012'de kurulan Bingöl Haberci 12 gazetesi; Solhan'da 2006'da kurulan Solhan Haber gazetesi ve 2014'de kurulan Solhan'ın Sesi gazetesidir⁹.

2. 1948'den 2000'lerin Başına Kadar Bingöl'deki Yerel Gazeteler

2.1. Bingöl (1948)

Hacı Bayram Özpazarbaşı tarafından 1948 yılında kurulan Bingöl gazetesi, pazar günleri hariç günlük olarak yayımlanmıştır. Gazetenin 1955 yılına ait bir sayısında "Bingöl" başlığı kırmızı renkte basılmış, altında "Günlük Siyasi Gazete" yazısının yanı sıra sol üst köşesinde "Sahibi Hacı Bayram Özpazarbaşı, Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Fahri Özpazarbaşı" olarak belirtilmektedir. Altındaki bölümde 6. yılı ve 839. sayısı olduğu belirtilirken sağ üst köşesinde tarih, basıldığı yerin Bingöl Matbaası olduğu, fiyatının 5 kuruş olduğuna dair bilgiler yer almaktadır¹⁰.

1963 yılına gelindiğinde, gazetenin bir başka sayısında ise siyah renk "Bingöl" başlığının altında "Günlük Siyasi Gazete" logosu, sol üst köşesinde

- 5 Erol Yılmaz, *Bingöl Basın Tarihi (1948-2017)*, Bingöl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Bingöl 2017, s. 15.
- 6 Erol Yılmaz, *Bingöl Basın Tarihi (1948-2017)*, Bingöl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Bingöl 2017, s. 83.
- 7 Selahattin Mollaoğlu, Bingöl Gazetesi imtiyaz sahibi, 1959 doğumlu.
- 8 Fuat Süreyya Oral, *Cumhuriyet Basın Tarihi 1923-1973*, s. 500.
- 9 Erol Yılmaz, *Bingöl Basın Tarihi (1948-2017)*, Bingöl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Bingöl 2017, s. 91-95.
- 10 **Bingöl Gazetesi**, Sayı: 839, 26 Kasım 1955 Cumartesi, s. 1.

fiyatının 15 kuruş olduğu “Pazar’dan maada her gün çıkar” ibaresi, 3709. sayısı, 14. yılı olduğu ve telefonunun 49 olduğu; sağ üst köşesinde ise tarihinin yanı sıra sahibinin Hacı Bayram Özpazarbaşı olduğunu gösteren bölümler bulunmaktadır¹¹.

2.2. Murat (1954)

Murat gazetesi, 1961 ve 1969 yıllarında 2 dönem Bingöl’den milletvekili seçilen Bingöl eşrafından M. Sıddık Aydar tarafından 15 Kasım 1954 yılında kurulmuştur. pazar hariç günlük olarak yayımlanan gazete, 1961 yılına kadar yayın hayatını sürdürmüştür.

Duayen Gazeteci-Yazar Mehmet Aydar¹², merhum ağabeyi M. Sıddık Aydar’ın açtığı ve ilk yayın tarihi 14 Kasım 1954 olan Murat gazetesinde gazeteciliğe başlamıştır. Bingöl Milli Eğitim Müdürlüğüne atandığı için gazeteciliği bırakmak durumunda kalan M. Sıddık Aydar, Murat gazetesinin yönetimini Mehmet Aydar’a verir. Aydar ile yaptığımız röportajda Bingöl’de ilk defa o dönemde makale ve fıkra gibi bölümler ile yerel haberler yayımladıklarını, bunu 1960 yılına kadar sürdürdüklerini ifade ettiler. Ayrıca gazetenin üst orta bölümünde yer alan logo metninin ise ‘*Murat Bingöl’ün Demokrat Sesi-dir*’ şeklinde olduğunu belirttiler¹³.

Gazetenin 1959 tarihli bir sayısında birinci sayfanın üst ortasında siyah baskı ile “*Murat*” başlığının hemen altında “*Bingöl’ün Demokrat Sesi-dir*” logosu yer alırken, onun da altında 6. yılı, 1244. sayısı, sahibinin Necat Turhan, fiyatının 10 kuruş olduğuna dair bilgiler ile sol üst köşesinde kuruluş tarihinin 15 Kasım 1954 olduğu, dizgi ve baskı yerinin Seydaoğlu Matbaası olduğu, sağ üst köşesinde ise tarih bilgileri yer almaktadır¹⁴. Bu gazete, maddi imkânsız-

11 **Bingöl**, Sayı: 3709, 3 Ekim 1963 Perşembe, s. 1.

12 **Mehmet Aydar**: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi (SBF) Basın-Yayın Yüksekokulu’ndan mezun olmuştur. 1 Nisan 1950’de gazeteciliğe başlamış olup 1954’te Bingöl’de ilk modern matbaayı kurmuştur. Zaman içinde Murat, Demokrat Bingöl, Doğu, İktisat gazetelerini yayımladı. Ankara’da Yenigün, Başkent, Hür Anadolu, Bugün ve Adalet gazetelerinde Köşe Yazarı ve Yazı İşleri Sorumlu Müdürü olarak görev yaptı. Köy İşleri Bakanlığı’nda Yayın Tanıtma Müdürlüğü görevinde bulundu. Federal Almanya’da ‘Stuttgarter Wochenblatt Gazetesı’nde çalıştı. Hannover Basın Ataşeliği, Maliye Bakanlığı’na bağlı Güneş Matbaacılık T.A.Ş.’de Denetçilik ve Genel Müdür Yardımcılığı yaptı. 1981-1983 yıllarında Bingöl ilini Kurucu Meclis’te temsil etti. Gazetecilik-Halkla İlişkiler Uzmanı’dır. Sürekli Basın Kartı sahibidir. Maziye Dönüş (Murat Gazetesi, Tefrika, 1955), KİB Halkla İlişkiler Hizmetleri (1969), Bingöl’ün Kalkınma Sorunları (Güneş Matbaası, 1976), Zazaca-Türkçe Sözlük (Doruk Yayınları, 2003), Huzursuz Topraklar (Bilgi Yayınevi, 2009), Tandır Kadınları (İsim Yayınları, 2011) yayımlanmış eserleridir. Makale, fıkra, röportaj olarak sayısız yazıları gazetelerde yer almaktadır. (Bkz. Mehmet Aydar, *Tandır Kadınları*, Ankara 2011, s. 4.)

13 Mehmet Aydar, Gazeteci-Yazar, 1932 doğumlu.

14 **Murat**, Sayı: 1244, 2 Şubat 1959 Pazartesi, s. 1.

lık ve resmî ilanların kesilmesi nedeniyle 11 Aralık 1961 Pazartesi günü itibarıyla 2095. sayısını çıkardıktan sonra yayın hayatına son vermiştir.¹⁵

2.3. Demokrat Bingöl (1957)

Murat gazetesinin de kurucusu olan merhum Bingöl Milletvekili M. Sıddık Aydar tarafından 1957 yılında çıkarılmıştır. Aydar, bu gazeteyi 1960 İhtilali sonrasına kadar çıkartmıştır. Ancak Aydar 1961 yılında milletvekili seçilince, *Demokrat Bingöl* gazetesinin yayın hayatı da son bulmuştur¹⁶.

1.4. Sonsöz (1959)

1950'li yılların sonlarında yayın hayatına başlayan bir diğer gazete de Sonsöz gazetesidir. Burhanettin Bilgin tarafından açılan Sonsöz gazetesi, bir süre yayın hayatına devam ettikten sonra kapanmıştır¹⁷.

Aydar röportajında aynı dönemde bir başka gazetenin yayın hayatına başladığını belirterek "*Burhanettin Bilgin Bey de bir gazete çıkardı. Gazetenin yazı işleri müdürlüğü görevini emekli bir subay yürütüyordu. 'Sonsöz gazetesi'*¹⁸ olarak bir süre çıkardılar. Ancak o da devam etmedi"¹⁹ dedi.

27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi dönemine ışık tutacak nitelikteki Sonsöz gazetesinin 4 Haziran 1960 tarihli 469. sayısı, darbe sonrasında çıkarılan ilk gazete olma niteliğindedir. Gazetenin başlığında siyah renkte "*Son Söz Mille-tindir*" yazısı yer alırken; sol üst köşede tarih, gazetenin ikinci yılı olduğunu ve sayısını gösteren yazı, Sahibinin Burhaneddin Bilgin, Yazı İşleri Müdürü'nün Avukat Cemal Yavuz olduğunu gösteren bölüm ile fiyatının 10 kuruş olduğu belirtilmektedir²⁰.

1.5. Özgürlük (1961)

Özgürlük gazetesi, aslen Bitlisli olan kitapçı Haydar Sağır'ın oğlu Hikmet Sağır tarafından çıkarılmıştır. Baskı makinesi olarak Bingöl'deki demirci ustalarının tasarımı ve üretimini yaptığı prova tezgâhı benzeri bir makine kullanıldı. Uzun ömürlü olmayan Özgürlük gazetesi, bir süre sonra kapanmıştır²¹.

15 **Murat**, Sayı: 2095, 11 Aralık 1961 Pazartesi, s. 1.

16 (Bkz. Mehmet Aydar ile söyleşi.)

17 (Bkz. Mehmet Aydar ile söyleşi.)

18 **Sonsöz gazetesi**: 1959 yılında Burhanettin Bilgin tarafından kurulmuştur. (Bkz. Mehmet Aydar ile söyleşi)

19 Mehmet Aydar, *Gazeteci-Yazar*, 1932 doğumlu.

20 **Sonsöz**, Sayı: 469, 4 Haziran 1960 Cumartesi, s. 1.

21 (Bkz. Mehmet Aydar ile söyleşi.)

1.6. Doğu (1961)

Bingöl'deki yerel gazetelerin en eskilerinden biri olan Doğu gazetesi de 1961 yılında kurulmuştur. Gazetenin 1966 yılına ait sayısında, sayfanın sol üst köşesinde tarih ve sayı bilgileri yer alırken orta üst bölümünde başlık ve altında fiyatının 25 kuruş olduğuna dair bilgiler, sağ üst köşesinde ise gazetenin sahipleri olarak Alican ve Bülent Aydar'ın isimleri ve gazetenin adres bilgileri yer almaktadır²².

Yaklaşık 50 yıl öncesine ait gazetenin ilk sayfasında yer alan 2 adet fotoğraf, klişe sistemi ile hazırlanmıştır. İkinci sayfasında okurların şiirleri ve mahkeme ilânları²³; üçüncü sayfasında yurttan haberler, mahkeme ilânı ve roman köşesi²⁴; dördüncü sayfasında ise sol üst köşede gazetenin tanıtım künyesi, seri ilân köşesi, reklamlar bulunmaktadır. Gazetenin künyesinde çalışanlarının isimleri ile gazetenin abonelik şartlarına (yıllık 45 TL, altı aylık 22 TL, üç aylık 12 TL) dair bilgiler, ilân ve reklam tarifesi²⁵ bulunmaktadır.

1.7. İkbâl (1962)

1962 yılında yayın hayatına başlayan İkbâl gazetesi, Mehmet Aydar tarafından kurulmuştur. Bingöl'ün basın tarihinde önemli bir yere sahip olan Duayen Gazeteci-Yazar Mehmet Aydar, o döneme kadar çalıştığı Seydaoğlu Matbaası'ndan ayrılarak yeni bir matbaa kurarak İkbâl gazetesini 1962 yılı itibarıyla çıkartmaya başlamıştır. Aydar, o yılları şöyle anlatmaktadır: *"Aynı dönemde Hacı Bayram Özpazarbaşı'nın oğlu, Bingöl gazetesini çıkartamadı ve gazete kapandı. Aslında rekabete dayanamadılar. Gazeteyi 70X100:1 ebadında çıkardım. Ancak, kurduğum tesisi emanete bıraktım ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesine kayıt yaptım. Çünkü kendimi gazetecilikte yeterli görmedim. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Basın-Yayın Bölümünü okumak için 34-35 yaşlarımda Bingöl'den ayrıldım. 1962 yılında açtığım gazeteyi, 1966 yılında Ankara Üniversitesine gittiğimde akrabamız olan Yener Aytaç'a bıraktım. Zira kendisi lise mezunuydu ve de o dönemde lise mezunu kimseyi bulmak bile çok zordu. Gazete ve matbaayı Ekrem Temoçin'e sattım, onlar da bir müddet çalıştırdıktan sonra 1968 yılında makinelerle birlikte Diyarbakır'daki bir matbaaya satmışlar."*²⁶

Pazar hariç günlük olarak yayımlanan İkbâl gazetesinin 1965, 1966 ve 1967 yıllarına ait bazı sayıları hakkındaki bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

22 **Doğu**, Sayı: 1342, 29 Haziran 1966 Çarşamba, s. 1.

23 **Doğu**, Sayı: 1342, 29 Haziran 1966 Çarşamba, s. 2.

24 **Doğu**, Sayı: 1342, 29 Haziran 1966 Çarşamba, s. 3.

25 **Doğu**, Sayı: 1342, 29 Haziran 1966 Çarşamba, s. 4.

26 Mehmet Aydar, Gazeteci-Yazar, 1932 doğumlu.

Tam boy 4 sayfadan oluşan gazetenin 1965 yılına ait sayısında, siyah başlığında “İkbal” adının altında “Günlük Müstakil Siyasi Gazete” ibaresi ve birinci yılı olduğu, sayısı, kurucusunun Mehmet Aydar olduğu ve gazetenin satış fiyatının 25 kuruş olduğuna dair bilgiler yer almaktadır. Sol üst köşesinde tarih bölümü, gazetenin adresinin Yenişehir Belediyesi civarı olduğu, telefon numarasının 67, telgrafının İkbal gazetesi olduğu; sağ üst köşesinde ise “Hür Olmak mı İstiyorsunuz? Evvela Allah’ı Seviniz, Komşunuzu Hem Cinslerinizi Seviniz. Amme Haklarına Hürmet Etmeyi Seviniz. O Zaman Hakiki Hürriyete Kavuşmuş Olursunuz” logosu bulunmaktaydı²⁷.

1965 yılına ait bir başka sayısında ise kırmızı renkli başlık dikkat çekmektedir. Gazetenin sol üst köşesinde tarih, gazetenin adresi ve telefon numarası gibi bilgiler, üst ortasında yer alan başlığın altında gazetenin yayın yılı ve sayısı, kurucusunun Mehmet Aydar olduğu ve gazetenin fiyatının 25 kuruş olduğuna dair bilgiler, sağ üst köşesinde ise logo metni yer almaktadır²⁸.

1.8. Bingöl (1967)

Bingöl gazetesi, Emin Mollaoğlu tarafından 1967 yılında yayın hayatına yeniden başlamıştır. Emin Mollaoğlu, 1963 yılında Solhan’ın Sesi gazetesini²⁹ de çıkartmış, sonrasında ise 1967 yılında Bingöl gazetesi ile meslek hayatını sürdürmüştür. Günlük olarak yayımlanan gazete, hâlen yayın hayatını sürdürdüğü için Bingöl’ün en eski gazetesi olma özelliğini taşımaktadır. Gazetenin kurucusu Emin Mollaoğlu, 2015 yılında vefat etmiştir.

Gazetenin 1983 yılına ait sayısında sayfanın sol üst köşesinde tarih, yıl ve sayı bilgileri yer alırken, gazetenin logo kısmının altında gazetenin fiyatının 10 Lira olduğu, irtibat telefonlarının 1105-1907 olduğu (günümüzde de 213 11 05 ve 213 1907’dir) ve Mollaoğlu Matbaası’nda çıkarıldığı bilgileri yer almaktadır. Dördüncü sayfada ise sol üst köşesinde Mustafa Kemal Atatürk’ün “Basın Milletin Müsterek Sesidir. Başlı başına Bir Kuvvet, Bir Okul, Bir Öncüdür” sözü, sağ üst köşesinde “Basın Hürdür, Sansür Edilemez” sözü logo olarak bulunurken aynı sayfada gazetenin künyesi yer almaktadır³⁰.

Gazetenin 1987 yılına ait bir başka sayısında³¹ fiyatı 100 TL olarak görülmüşken, 1993 tarihli sayısında³² fiyatının 2 bin TL olduğu, 1996 yılına ait bir sayısında³³ da fiyatının 10 bin lira olduğu dikkat çekmektedir.

27 **İkbal**, Sayı: 184, 6 Ocak 1965 Çarşamba, s. 1.

28 **İkbal**, Sayı: 413, 9 Ekim 1965 Cumartesi, s. 1.

29 **Solhan’ın Sesi**: Emin Mollaoğlu tarafından kurulan gazete, 1963-1967 yılları arasında Solhan ilçesinde yayımlanmıştır. (Bkz. Selahattin Mollaoğlu ile söyleşi)

30 **Bingöl**, Sayı: 4636, 28 Mayıs 1983 Cumartesi, s. 4.

31 **Bingöl**, Sayı: 6942, 31 Aralık 1987 Perşembe, s. 1.

32 **Bingöl**, Sayı: 9275, 13 Ocak 1993 Çarşamba, s. 1.

33 **Bingöl**, Sayı: 10282, 26 Eylül 1996 Perşembe, s. 1.

Bingöl gazetesi, 1998 yılından itibaren mizanpajda bilgisayarlı sisteme geçmiştir. Gazetenin başlık bölümü ve logosundaki dizayn, bilgisayar teknolojisiyle ofset sistemle baskıya geçildiğini gösteren detaylar arasında yer almaktadır. Gri fonlu zemin üzerine Bingöl yazısının kırmızı başlık olarak yer aldığı başlık bölümünün sağ tarafında “*Bingöl’ü Seviyorum*” logosu bulunmaktadır³⁴.

1.9. Hakses (1971)

1970’lerin ilk yarısında yayımlanan bir başka gazete de Hakses gazetesidir. Hikmet Yurtsever tarafından 1971 depremi sonrasında çıkartılan gazete, 1974-1975 yıllarında maddi imkânsızlıklar gibi nedenlerden ötürü Bingöl gazetesi ile birleştirilmiştir³⁵.

Bu gazetenin adı, 1970’li yıllarda yayımlanan bir eserde, Bingöl’de yayımlanan gazeteler arasında geçmektedir³⁶.

2. Günümüzde Bingöl’de Günlük Olarak Yayın Hayatını Sürdüren Gazeteler

Bingöl’de yerel basın alanında günlük olarak yayımlanan Bingöl gazetesi, uzun yıllar kentin tek gazetesi olmuştur. 2003 yılından itibaren Bingölün Sesi gazetesinin kurulmasının ardından 2005 yılında Bingöl Kent Haber gazetesi, 2007 yılında Bingöl Olay gazetesi, 2008 yılında Bingöl Haber 12 gazetesi, 2012 yılında Bingöl Online gazetesi, 2014 yılında Çabakçur gazetesi ile Bingöl Sürmanşet gazetesi, 2015 yılında ise Ajans 12 gazetesi yayın hayatına başladı. Böylece yaklaşık 15 yıllık sürede Bingöl’deki günlük olarak yayın yapan gazete sayısı 1’den 9’a yükselmiştir.

Gazete sayısındaki artış, haber çeşitliliğini arttırırken diğer yandan gazetelerin ilân ve reklamlara bağlı olan gelir kaynaklarında daralmaya da neden olmaktadır. Bingöl’deki 9 gazete de resmi ilân almaktadır. Valilik İl Basın Müdürlüğü vasıtasıyla ilânların dağıtımını gazeteler arasında eşit bir şekilde yapılmaktadır. Zira Bingöl’ün basın ile tanışmasıyla başlayan süreçte Basın İlân Kurumunun ilânlarından elde ettiği gelirlerle ayakta durmaya çalışan yerel gazeteler, günümüzde de benzer sorunlarla karşı karşıyadır.

Öte yandan Bingöl’deki gazeteler geçmişten bu yana merkezi yerlerde kurulan panolarda halkın okumasına sunulurken, günümüzde ise İnönü Caddesi Sanat Sokak’ta kurulan gazete panolarında 9 gazete de günlük olarak askıdadır. Bingöl’de yayın yapan bu gazetelerin her birinin ortalama günlük

34 **Bingöl**, Sayı: 10905, 20 Kasım 1998 Cuma, s. 1.

35 Selahattin Mollaoğlu, Bingöl Gazetesi imtiyaz sahibi, 1959 doğumlu.

36 Fuat Süreyya Oral, *Cumhuriyet Basın Tarihi*, s. 500.

tirajı³⁷ 500 civarındadır. Yerel gazeteler, abone sistemiyle okurlarına gazete dağıtıcıları aracılığıyla ulaştırılmaktadır. Ayrıca, internetin yaygınlaşması ve teknolojideki ilerlemeler, tüm gazetelerin haberlerini internet siteleri vasıtasıyla da duyurmasını beraberinde getirmiştir. Bingöl'deki yerel gazeteler, internet siteleri ve sosyal medya vasıtasıyla geniş kitlelere hitap etmektedir.

Teknolojik gelişim, baskı sistemlerinin yanı sıra haberlerin yayımlanmasında da önemli değişimlere yol açacak şekilde devam ederken; gazeteler hâlen, haberi hazırlayan muhabirinden, bilgisayarda sayfaları düzenleyen tasarımcısına, baskısını yapan işçiden gazete dağıtıcısına kadar geniş bir emek zincirini oluşturmaya devam etmektedir.

3.1. Bingöl

1948 yılında kurulan Bingöl gazetesi, Bingöl'de pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdüren en eski gazete olma niteliğindedir. Gazetenin imtiyaz sahibi Selahattin Mollaoğlu'dur. Sorumlu yazı işleri müdürü Emin İnak, grafik-tasarım sorumlusu Şahin Pusa, muhabirleri İsmail Gürsaçtı, Fuat Otlak ve Hamit Tık olarak geçmektedir. Bingöl gazetesi, Özel İdare İşhanı No: 16 adresindeki Doğu Matbaası'nda basılmaktadır. Telefon numarası 213 11 05'tir.

2005 yılına kadar 4 sayfa olarak çıkarılan gazete, 2007 yılına kadar 6 sayfa, 2017 yılına kadar 8 sayfa olarak yayımlanmıştır. Gazete, 1 Şubat 2017 tarihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 10 sayfa olarak çıkarılmaktadır. Bingöl gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı fon üzerinde beyaz başlık ile siyah-beyaz yayımlanmaktadır. Gazetenin başlık bölümünün üzerinde "*Güneşin Doğuşu Bingöl Dağı'nda İzlenir*" logosu vardır³⁸.

1.2. Bingölün Sesi

5 Temmuz 2003 tarihinde kurulan gazete, yaklaşık 14 yıldır pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin imtiyaz sahibi Gökhan Kaya ve Kenan Sağdıç'tır. Gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Güler Sağdıç, haber editörü Muhittin Yıldırım, muhabirleri Ahmet Boydaş ve Muhittin Yıldırım olarak geçmektedir. Bingölün Sesi gazetesi, Eski Hal İçi No:6 adresindeki Anadolu Matbaası'nda basılmaktadır. Telefon numarası 213 89 83'tür.

2005 yılına kadar 4 sayfa olarak çıkarılan gazete, 2007 yılına kadar 6 sayfa, 2017 yılına kadar 8 sayfa olarak yayımlanmıştır. Gazete, 1 Şubat 2017 ta-

37 **Tiraj:** Bir kitabın, derginin, gazetenin bir kerede çıkan baskı sayısı. (Bkz. Erdoğan Tokmakçioğlu, *Türk Basın Tarihi*, s. 215.)

38 **Bingöl**, Sayı: 15516, 7 Mart 2017 Salı.

rihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 10 sayfa olarak çıkarılmaktadır. Bingölün Sesi gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı-siyah fon üzerinde beyaz başlıklı olarak siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının üzerinde “*Sizin Sesiniz Sizin Gazeteniz*” logosu bulunmaktadır³⁹.

1.1. Bingöl Kent Haber

15 Kasım 2005 yılında Hüseyin Kaya tarafından kurulan gazete, yaklaşık 12 yıldır pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin imtiyaz sahibi Hüseyin Kaya’dır. Gazetenin yazı işleri müdürü Aydın Arık, muhabirleri Ömer Şanlı ve Mesut Kaya, editörü Ferman Kılıç olarak geçmektedir.

Bingöl Kent Haber gazetesi, Hastane Caddesi Adliye Arkası Nur-Al Apartman altı adresindeki Cihan Matbaası’nda basılmaktadır. Telefon numarası 213 10 80’dir.

2005 yılında 4 sayfa olarak çıkarılan gazete, 2017 yılına kadar 6 sayfa olarak yayımlanmıştır. Gazete, 1 Şubat 2017 tarihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 8 sayfa olarak çıkarılmaktadır.

Bingöl Kent Haber gazetesi, 70x100 ebadında turuncu başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır⁴⁰.

1.2. Bingöl Olay

22 Ocak 2007 tarihinde kurulan gazetenin imtiyaz sahibi Abdullah Çelik’tir. Gazete, pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Mehmet Alay, muhabirleri Orhan Bozukluhan, Ahmet Çelik, Saim Çelik ve Hasan Berdibek olarak geçmektedir. Bingöl Olay Gazetesi, Yenişehir Mahallesi İnönü Caddesi Kaygalak Pasajı No: 8 adresindeki Bingöl Dünya Matbaası’nda basılmaktadır. Telefon numarası 214 04 14’tür.

2007 yılında 8 sayfa olarak çıkarılan gazete, 1 Şubat 2017 tarihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 10 sayfa olarak çıkarılmaktadır. Bingöl Olay gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır⁴¹.

39 **Bingölün Sesi**, Sayı: 4178, 10 Mart 2017 Cuma.

40 **Bingöl Kent Haber**, Sayı: 3453, 8 Mart 2017 Çarşamba.

41 **Bingöl Olay**, Sayı: 3018, 10 Mart 2017 Cuma.

1.3. Bingöl Haber 12

17 Mart 2008 tarihinde kurulan gazetenin imtiyaz sahibi Murat Çaka'dır. Gazete, pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Yunus Budak, muhabirleri Erdal Bulmuş, Fatih Börü ve Fatih Buldağ olarak geçmektedir. Bingöl Haber 12 gazetesi, İnönü Mahallesi Osmanlı Sokak Tuncel Apartman altı adresindeki Umut Matbaası'nda basılmaktadır. Telefon numarası 214 14 84'tür.

2008 yılında 6 sayfa olarak çıkarılan gazete, 1 Şubat 2017 tarihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 8 sayfa olarak çıkarılmaktadır. Bingöl Haber 12 gazetesi, 70x100 ebadında kırmızı siyah başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının üzerinde "*Haberin Adresi*" logosu yer almaktadır⁴².

1.4. Bingöl Online

16 Mayıs 2012 tarihinde kurulan gazetenin imtiyaz sahibi Hakim Değişgeç'tir. Gazete, pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Yılmaz Atar, sayfa editörü Rabia Serap Alimoğlu Karlı, muhabirleri Abdulkadir Beğsarı ve Ergin Günerigök olarak geçmektedir. Bingöl Online gazetesi, Kültür Caddesi Kayalar Pasajı No: 80/D adresindeki Bingöl Online Matbaası'nda basılmaktadır. Telefon numarası 214 67 67'dir.

2012 yılında 8 sayfa olarak çıkarılan gazete, 1 Şubat 2017 tarihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 10 sayfa olarak çıkarılmaktadır. Bingöl Online gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı-siyah-yeşil başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının alt bölümünde "*Habersizseniz Haber Sizsiniz*" logosu bulunmaktadır⁴³.

1.5. Çapakçur

7 Mart 2014 tarihinde kurulan gazetenin imtiyaz sahibi Mahmut Arda'dır. Gazete, pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Mehmet Yalnızan, sayfa editörü Hasret Erdoğan, muhabirleri Mesut Budraç ve Savaş Erdoğan, hukuk müşaviri Av. Cengiz Öza-teş olarak geçmektedir. Çapakçur Gazetesi, Yenimahalle Yavuz Selim Caddesi Algül Apartman altı No: 6/4 adresindeki Arda Matbaası'nda basılmaktadır. Telefon numarası 213 50 51'dir.

42 **Bingöl Haber 12**, Sayı: 2768, 9 Mart 2017 Perşembe.

43 **Bingöl Online**, Sayı: 1468, 10 Mart 2017 Cuma.

2014 yılında 8 sayfa olarak çıkarılan gazete, 1 Şubat 2017 tarihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 10 sayfa olarak çıkarılmaktadır. Çapakçur gazetesi, 57x82 ebadında mavi başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlık bölümünün üzerinde “*Bingöl’ün Tarafsız ve İlkeli Sesi*” logosu vardır⁴⁴.

1.6. Bingöl Sürmanşet

1 Aralık 2014 tarihinde kurulan gazetenin imtiyaz sahibi Mahfuz Demir’dir. Gazete, pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Mehmet Beki, muhabirleri Servet Ayık ve Yüksel Dere, sayfa sekreteri Mehmet Şirin Uslu, hukuk müşaviri Av. Sebahattin Soysal olarak geçmektedir. Bingöl Sürmanşet gazetesi, İnönü Mahallesi Kültür Caddesi Elit Sineması altı Bektaşlar Pasajı No: 46/3 adresindeki Sürmanşet Matbaası’nda basılmaktadır. Telefon numarası 0543 213 43 67’dir.

2014 yılında 8 sayfa olarak çıkarılan gazete, 1 Şubat 2017 tarihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 10 sayfa olarak çıkarılmaktadır. Bingöl Sürmanşet gazetesi, 57x82 ebadında yeşil fon üzerine beyaz başlık ile siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığı üzerinde “*Bingöl Güne Bizimle Başlar*” logosu bulunmaktadır⁴⁵.

1.7. Ajans 12

2015 yılında kurulan gazetenin imtiyaz sahibi Nurgül Aktekin’dir. Gazete, pazar hariç günlük olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin yazı işleri müdürü Hamit Aleci, sayfa editörü Özlem Demirpençe, muhabirleri Sedat Ercan ve Ünsal Bingöl olarak geçmektedir. Ajans 12 gazetesi, Yenimahalle Yavuz Selim Caddesi Algül Apartman altı No: 6/4 adresindeki Arda Matbaası’nda basılmaktadır. Telefon numarası 213 27 27’dir.

2015 yılında 8 sayfa olarak çıkarılan gazete, 1 Şubat 2017 tarihinden itibaren Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) Yönetmeliği uyarınca 10 sayfa olarak çıkarılmaktadır. Ajans 12 gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı başlık üzerine “*Değişimin Öncüsü*” logosuyla siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır⁴⁶.

1. İlçelerde Haftalık Olarak Yayımlanan Gazeteler

Bingöl’ün bazı ilçelerinde gazetecilik faaliyetleri 1960’lı yıllara dayanmaktadır. Emin Mollaoğlu tarafından 1963-1967 yılları arasında Solhan’da

44 Çapakçur, Sayı: 915, 7 Mart 2017 Salı.

45 Bingöl Sürmanşet, Sayı: 694, 9 Mart 2017 Perşembe.

46 Ajans 12, Sayı: 541, 10 Mart 2017 Cuma.

Solhanın Sesi adlı bir gazete çıkartılmış,⁴⁷ Kiğı ilçesinde ise 1970'lerde Kiğı'nın Sesi adlı gazete yayımlanmıştır⁴⁸.

Günümüzde ise Genç, Karlıova, Kiğı ve Solhan ilçelerinde haftalık olarak yayın hayatını sürdüren toplam 7 gazete bulunmaktadır.

1.1. Genç

12 Temmuz 2010 tarihinde kurulan Genç gazetesinin imtiyaz sahibi Yusuf Artar'dır. Gazete, Genç ilçesinde yaklaşık 7 yıldır haftalık olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin yazı işleri müdürü Serkan Davran, muhabirleri Halil İbrahim Kaya ve Veysel Adanır'dır. Genç gazetesi, Cumhuriyet Caddesi Merkez Camii Sokak, Yılmazlar Apartman No: 3 Genç adresindeki Genç Murat Ofset Matbaacılık'ta basılmaktadır. Telefon numarası 411 41 42'dir.

8 sayfa olarak çıkartılan Genç Gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı-siyah başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının üzerinde "*Doğrudan Yana Tarafli Gazete*" logosu yer almaktadır⁴⁹.

1.2. Genç Ekspres

25 Eylül 2010 tarihinde kurulan Genç Ekspres gazetesinin imtiyaz sahibi Bingöl Medya Bilişim Yayıncılık'tır. Gazete, Genç ilçesinde yaklaşık 7 yıldır haftalık olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin yazı işleri müdürü Ahmet Sayılır, muhabiri Mehmet Güler, editörü Emin Andiç'tir. Genç Ekspres gazetesi, Cumhuriyet Caddesi Galeria İş Merkezi Kat:1 No: 13 Genç adresindeki Genç Yeni Matbaa'da basılmaktadır. Telefon numarası 411 32 32'dir.

8 sayfa olarak çıkartılan Genç Ekspres gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı-siyah başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının üzerinde "*Haberin Gerçek Adresi*" logosu yer almaktadır⁵⁰.

1.3. Genç Havadis

2016 yılında kurulan Genç Havadis gazetesinin imtiyaz sahibi Yasemin Abay'dır. Gazete, Genç ilçesinde yaklaşık 2 yıldır haftalık olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin yazı işleri müdürü Sinan Atan, muhabirleri Metin Bürlükkara ve Fatih Karakoç'tur. Genç Havadis gazetesi, Cumhuriyet Caddesi İstasyon Sokak Çelik Apartman Genç adresindeki Dara Ofset ve Matbaa'da basılmaktadır. Telefon numarası 0541 542 75 12'dir.

47 Bkz. Selahattin Mollaoğlu ile söyleşi.

48 Fuat Süreyya Oral, *Cumhuriyet Basın Tarihi 1923-1973*, s. 500.

49 **Genç**, Sayı: 351, 24 Nisan 2017 Pazartesi.

50 **Genç Ekspres**, Sayı: 328, 6 Mart 2017 Pazartesi.

8 sayfa olarak çıkartılan Genç Havadis gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı-siyah başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının üzerinde "*Haberin Doğru Adresi*" logosu yer almaktadır⁵¹.

1.4. Karlıova Kuzeyin Sesi

1 Haziran 2010 tarihinde kurulan Karlıova Kuzeyin Sesi gazetesinin imtiyaz sahibi Serkan Bingöl'dür. Gazete, Karlıova ilçesinde yaklaşık 7 yıldır haftalık olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin genel yayın yönetmeni ve sorumlu yazı işleri müdürü Mehmet Değirmenci, sayfa editörü Necmettin Bingöl, muhabiri Ahmet Sünbül'dür. Karlıova Kuzeyin Sesi gazetesinin dizgi ve baskısı, Cumhuriyet Caddesi No: 44 Karlıova adresinde yapılmaktadır. Telefon numarası 511 25 22'dir.

6 sayfa olarak çıkartılan Karlıova Kuzeyin Sesi gazetesi, 57x82 ebadında lacivert-siyah fon üzerine beyaz başlık şeklinde siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının yanında "*Taraftar Değil Gazeteciyiz*" logosu yer almaktadır.⁵²

1.5. Bingöl Haberci 12 (Kiğı)

23 Temmuz 2012 tarihinde Kiğı ilçesinde kurulan Bingöl Haberci 12 gazetesinin imtiyaz sahibi Mustafa Galip Akengin'dir. Gazete, Kiğı ilçesinde yaklaşık 5 yıldır haftalık olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin yazı işleri müdürü İbrahim Atilla Parkın, muhabirleri Tarık Ürün ve Zeynel Abidin Çöl'dür. Bingöl Haberci 12 gazetesi, Cumhuriyet Caddesi No: 53 Kiğı adresindeki Kiğı Peri Matbaası'nda basılmaktadır. Telefon numarası 311 21 62'dir.

6 sayfa olarak çıkartılan Bingöl Haberci 12 gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı-siyah başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının üst kısmında "*Kiğı-Adaklı-Yayladere-Yedisu-Sancak'ta Yerel Haberin Adresi*" logosu yer almaktadır⁵³.

1.6. Solhan Haber

8 Şubat 2006 tarihinde Solhan ilçesinde kurulan Solhan Haber gazetesinin imtiyaz sahibi Ahmed Çiftçi'dir. Gazete, Solhan ilçesinde yaklaşık 12 yıldır haftalık olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin yazı işleri müdürü Şahin Öylek, sayfa editörü İzzettin İslamoğlu, muhabiri Kerem Köse'dir. Solhan Haber gazetesi, Erbakan Caddesi Ulucamii Pasajı No: 23 Solhan adresindeki Solhan Ofset ve Matbaacılık'ta basılmaktadır. Telefon numarası 711 33 11'dir.

51 **Genç Havadis**, Sayı: 53, 23 Ocak 2017 Pazartesi.

52 **Karlıova Kuzeyin Sesi**, Sayı: 356, 10 Nisan 2017 Pazartesi.

53 **Bingöl Haberci 12**, Sayı: 238, 24 Nisan 2017 Pazartesi.

8 sayfa olarak çıkartılan Solhan Haber gazetesi, 57x82 ebadında kırmızı fon üzerine beyaz başlıklı olarak siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır⁵⁴.

1.7. Solhanın Sesi

14 Nisan 2014 tarihinde kurulan Solhanın Sesi gazetesinin imtiyaz sahibi Hakim Değişgeç'tir. Gazete, Solhan ilçesinde yaklaşık 3 yıldır haftalık olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Gazetenin yazı işleri müdürü M. Selim Bildik, sayfa editörü Abdulhamit Bildik, muhabiri Abdulfafur Bildik'tir. Solhanın Sesi gazetesi, Yenimahalle 304. Sokak No: 1/A Solhan adresindeki AGB Ofset ve Matbaacılık'ta basılmaktadır. Telefon numarası 711 31 35'tir.

8 sayfa olarak çıkartılan Solhanın Sesi gazetesi, 57x82 ebadında mavi başlık üzerine siyah-beyaz olarak yayımlanmaktadır. Gazetenin başlığının üzerinde "Adaletli-Gerçek-Bağsız" logosu yer almaktadır.⁵⁵

Sonuç

Günümüzde adeta ışık hızında ilerleyen teknoloji her alanda olduğu gibi basın da geniş kitlelere ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. En büyük değişiklik aslında haberleri hazırlayıp sunanların, yani basının bakış açısında olmuştur. Haberin en yalın tarifi, gazetecinin haber saydığı olaydır. Günümüz gazeteci tipi, daha fazla tahsil görmüş kişilerden oluşurken okurlar ise eskiye nazaran çok daha titizdir.⁵⁶

1948 yılında Hacı Bayram Özpazarbaşı'nın "Bingöl" adlı mevkuteyi çıkartmasıyla basın-yayın hayatının başladığı Bingöl'de, 15 yıllık zaman dilimi içerisinde birçok gazete (Murat, Demokrat Bingöl, Özgürlük, Sonsöz, Doğu, İkbâl, Hakses) çıkarılmıştır. 1960'lı yıllarda rağbet gören en önemli bir uğraşlardan biri gazeteciliktir. Gazeteciliğe olan ilgi sonraki yıllarda artmaya devam etmiştir.

2000'li yıllara gelindiğinde ise en eski gazete olarak yayın hayatını sürdüren "Bingöl" gazetesinin yanı sıra 2003 yılından itibaren kurulan toplam 9 gazete günlük olarak yayımlanmaktadır. Bunlar; Bingöl, Bingölün Sesi, Bingöl Kent Haber, Bingöl Olay, Bingöl Haber 12, Bingöl Online, Çabakçur, Bingöl Sürmanşet ve Ajans 12 gazeteleridir. İlçelerde ise haftalık olarak yayımlanan 9 gazete bulunmaktadır. Bunlar, Genç gazetesi, Genç Expres gazetesi, Genç Havadis gazetesi, Karlıova Kuzeyin Sesi gazetesi, Bingöl Haberci 12 gazetesi (Kiği), Solhan Haber gazetesi ve Solhanın Sesi gazetesidir.

54 **Solhan Haber**, Sayı: 542, 8 Mayıs 2017 Pazartesi.

55 **Solhanın Sesi**, Sayı: 163, 1 Mayıs 2017 Pazartesi.

56 John Hohenberg, *Gazetecilik Mesleği* (Çev. Filiz Ofluoğlu), İstanbul 1963, s. 344.

KAYNAKÇA

- ALTIN, Hamza, *II. Meşrutiyet Devri Osmanlı Mizah Basını*, Grafiker Matbaacılık, Ankara 2014.
- BESEN, Halûk, *Türkiye’de Gazetecilik, Gazeteler, Gazeteciler*, İnkılâp Yayınları, İstanbul 1997.
- BİNGÖL VALİLİĞİ, *Cumhuriyetin 50. Yılında Bingöl 1973 İl Yıllığı*, Pars Matbaacılık, Ankara 1973.
- HOHENBERG, John, *Gazetecilik Mesleği*, Çev.: Filiz Ofluoğlu, Nebioğlu Yayınları, İstanbul 1963.
- ORAL, Fuat Süreyya, *Cumhuriyet Basın Tarihi 1923-1973*, Sanayii Nefise Matbaası, Ankara 1973.
- SABEV, Orlin, *İbrahim Müteferrika ya da İlk Osmanlı Matbaa Serüveni*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2006.
- ŞAPOLYO, Enver Behnan, *Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönü İle Basın*, Güven Matbaası, Ankara 1971.
- TEZ, Zeki, *Kağıdın ve Matbaanın Kültürel Tarihi*, Doruk Yayınları, İstanbul 2007.
- TOKMAKÇIOĞLU, Erdoğan, *Türk Basın Tarihi*, İsim Yayınları, Ankara 2011.
- TOPDEMİR, Hüseyin Gazi, *İbrahim Müteferrika ve Türk Matbaacılığı*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.
- YILMAZ, Erol, *Bingöl Basın Tarihi (1948-2017)*, Bingöl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Bingöl 2017.

GAZETELER

- Ajans 12
 Bingöl
 Bingöl Haber 12
 Bingöl Kent Haber
 Bingöl Olay
 Bingöl Online
 Bingöl Sürmanşet
 Bingölün Sesi
 Çapakçur
 Doğu
 Genç Ekspres
 Genç
 Genç Havadis
 İkbâl
 Karlıova Kuzeyin Sesi
 Bingöl Haberci 12
 Murat
 Solhan Haber
 Solhanın Sesi
 Sonsöz

SÖYLEŞİ

- Mehmet Aydar ile Söyleşi
 Selahattin Mollaoğlu ile Söyleşi